

УДК 821.10.01

Нікітіна Ф.О.
(Київ, Україна)

ЗАПОЗИЧЕННЯ І ПЕРЕКЛАД

Стаття містить аналіз сучасних лексичних запозичень.

Ключові слова: *лексика, запозичення.*

Статья содержит анализ современных лексических заимствований.

Ключевые слова: *лексика, заимствования.*

The article contains the analysis of modern lexical loan-words.

Key words: *lexicology, loan-words.*

За останні 2-3 десятиліття значно збільшилася кількість лексичних запозичень переважно з англійської мови до значної кількості індоєвропейських мов, зокрема східнослов'янських (російської та української), польської як найзначнішого представника західнослов'янських (за кількістю носіїв), до німецької.

Французькій мові такої навали запозичень вдається уникати не без втручання владних структур, які видали ряд наказів із забороною зловживати англійськими запозиченнями, мотивуючи це тим, що лексика французької мови є багатою і можна висловити нею все, не звертаючись до інших мов.

У популярних німецьких журналах (*Stern, Fokus*) англійські запозичення (слова, навіть звороти) зустрічаються на кожній сторінці, і помітних намагань зайнятися пуритичним очищенням не помітно. Як тут не згадати, що в кінці 18 ст. і на початку 19 ст. у Німеччині проходить рух під назвою *Entfälschung und Verdeutschung*, наслідком дій якого було усунення з німецького лексикону багатьох французьких і латинських слів. Щодо східнослов'янських мов, то боротьба з надмірним захопленням іншомовними запозиченнями проводилася у першій половині 80-х років минулого століття. Тепер же поповнення українського і російського лексикону запозиченими словами відбувається доволі інтенсивно. Це дуже помітно по засобам масової інформації, особливо по телевізійній рекламі, коли розігруються майже скетчі, як-от реклама засобів для прання «козиряє» «чудовим засобом під назвою «оксіджен», яка є англізованим читанням грецького *oxugen*, давно перекладеного українською мовою як *кисень*, а російською *кислород* (до речі, це повна калька з перекладом кожної складової частини цього слова). Інший скетч (або моноспектакль) пов'язаний з рекламою профілактичного засобу для уникнення виразки шлунку – *Reni*; українська назва «*шлунок*» пристосовується зміною закінчення до *Reni* і стає «*шлуні*», яке дуже страждає без *Reni*, а з появою *Reni* одужує. Будівництво якогось міського кварталу прорекламували (мабуть для краси) під назвою

«Комфорт-таун», бо назви «Зручне місто» або «Затишне місто», або, нарешті «Комфортне місто» представлялися рекламодавцям менш достойними. Будь-яка перевірка дрібненької установи тепер не називається ні *перевіркою*, ані *ревізією*, а носять горду назву «аудит». Або ж візьмемо козирянням новим словом «продакшн», що є англізованою вимовою латинського *productio*, давно запозиченого і відмінюваного і в українській мові, і в російській мові – *продукція*, а ще його можна замінити словом «виробництво» (рос. «производство»). Таким чином, назву фірми (або фірмочки), що носить гордовиту назву «Продакшн лімітед» можна перекласти як «Обмежене виробництво». Дуже тішать очі й вуха рекламодавців (або журналістів) слова «ексклюзив», «ексклюзивний». Замість того, щоб сказати, що певний політик (або актор) дає інтерв'ю лише певному ТВ каналу або газеті, вживають слова «ексклюзив» та ін.

Велику кількість запозичень часто пояснюють впливом глобалізації, що приносить до різних мов економічні, юридичні, політичні терміни, поширені в англійській мові, які у такий спосіб стають міжнародними. Проте, багато таких запозичень відомі якщо не повністю, то своїми складовими частинами, запозиченими, раніше з латини або французької мови. Були періоди в світовій історії, зокрема в історії Європи, які теж характеризуються великою кількістю запозичень: у східнослов'янських мовах це вплив (релігійний та культурний) з боку Візантії, коли вона була могутньою державою. В лексиці цей вплив позначився великою кількістю кальок з грецької мови. Латинізмів проникли до різних мов (у тому числі англійської) у Середні віки, коли наукові диспути проводилися латиною. У 18 ст. та в першій половині 19 ст. на лексичні системи різних мов був великим вплив французької мови. Крім німецьких пуристів (про яких ми писали вище) були й представники інших народів (зокрема російські літератори), але запозичення залишились у великій кількості в різних галузях – починаючи від політики і закінчуючи гастрономією та кравецтвом.

Смішно було б наполягати на масовому вилученні запозичених слів або на їх калькуванні. Однак, не слід (заради удаваної краси або моди) тягти нові й нові «ешелони» запозичень, коли можна обійтися вже давно надбаним «багатством».